

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post
binnenland bij vooruitbetaling . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.05

Prijs der advertentiën.

Per regel . . . . . f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan den Voorzitter, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, 7a Heerengracht of aan den Secretaris, H. L. VORSTENBOS, 42 Witte de Withstraat, beiden Den Haag.
Voor de Administratie, ook wat betreft Abonnement en Verandering van woonplaats, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 212 Biouwstraat, voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagpoort 4, beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.
Inhoud van dit nummer.
Mededeelingen. — Defensie. — Week-Overzicht. — Oost-Indische Berichten. — West-Indische Berichten. — Tot recht begrip der ethnografische musea. — Landbouw-stand in Achter-Indië beschouwd in verband met Midden-Java. — Ingezonden. — Boekbespreking. — Inhoud der voornaamste Ned. Tijdschriften voor Oost- en West-Indië. — Passagierslijst. — Correspondentie. — Feuilleton.

Mededeelingen.
I. Van de Afdeling 's-Gravenhage.
Algemeene Vergadering op Vrijdag 31 Maart 1905 des avonds te 8 uren in het Gebouw der Vereeniging, Laan van Meerdervoort 195.
Agenda:

1. Bestuursverkiezing.
2. Rekening en verantwoording over 1904.
3. Verslag over het jaar 1904.
4. Opmaken der Candidatenlijst voor het Hoofdbestuur.
5. Verkiezing van afgevaardigden voor de a. s. Algemeene Vergadering der Vereeniging.
6. Voorstellen van het Bestuur, strekkende tot:
  - a. het instellen van een Dagelijksch Bestuur;
  - b. verlenging van den zittingsduur van het Bestuur, met bepaling van periodieke afreding;
  - c. het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid der Afdeling.
7. Opgave der punten, die de Afdeling op de a. s. Alg. Vergadering der Vereeniging wenscht behandeld te zien.

HET BESTUUR.

II. Van de Afdeling Amsterdam:
Buitengewone Algemeene Vergadering op Vrijdag 31 Maart 1905 des avonds te 8 uren in het „American Hotel”, ingang Marnixstraat.
Voordracht met Lichtbeelden

Suriname in Woord en Beeld
door den Heer A. H. BERKHOUT, Gep. O. I. Houtvester, Leraar aan de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen.
Leden met huisgenooten en geïntroduceerden hebben vrije entree.
Niet-Leden 25 cent entree.
Voor introductie wende men zich schriftelijk tot den Secretaris, P. L. VAN GENDEREN, van Breesstraat 120.

III. Vereeniging „Moederland en Koloniën.”
OPENBARE ALGEMEENE VERGADERING
op Vrijdag 7 April 1905, des avonds te 8 uren, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuus.
AGENDA: 1°. Voordracht van den heer T. J. BEZEMER, Leraar aan de Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen, over:
de Christelijke Zending in Ned.-Indië.
De Voordracht zal worden opgeluisterd door de vertooning van lichtbeelden.
Voor introductie gelieve men zich te wenden tot den Secretaris der Vereeniging, den Heer J. L. SWART, Stephensonstraat 23.

FEUILLETON.

De Hechtste Band.

Naar den Engelsch-Indischen roman van ALICE PERRIN, door N. v. Z.
Vervolgd Hoofdstuk XVII.
Zoodra haar tante vertrokken was, strekte Selma zich op de rustbank uit en nam een der romannetjes op; maar bleek haar onmogelijk te zijn. Hoe kon zij zich belangstellend verdiepen in het lot van denkbeeldige personen, nu haar eigen levensgeschiedenis zo vol moei-gheden was? Zij sloot het boek en keek droomerig door de opening der tent. Twee henen waren op het veld erf heftig aan het vechten, telkens met wijduit-gepreide vleugels tegen elkander opspringend; een eindje verder zag zij een witte geit rustig grazen met een wachte kraai op haar rug; het geheele kamp was in haar hoed en slenterde wat tusschen de tenten door, als de paarden met wortelen, die zij daarvoor van den ouden stalknecht kreeg; toen zij den dorppweg opging, zag zij dadelijk zulk een sloop van nieuwsgierigen achter zich, dat zij maar spoedig weer naar de tenten terugkeerde; daarop riep zij de honden tot zich en liep met deze een wandeling langs den karreweg achter het kamp.
Zij liep zoo voorzichtig mogelijk langs de kantjes om de dikke stoflagen, die de voren en groeven bedekten, te vermijden en telkens was zij genoodzaakt stil te blijven om de honden terug te roepen, die in wilden overtoed vooruit hielden en uit den band sprongen bij het hooren van een oogenblik later in koor een vervaarlijk geflaf van Selma kreeg spijt hen meegenomen te hebben, vooral toen zij een oogenblik later in koor een vervaarlijk geflaf hooren voor een groepje boomen, dat op een kleinen afstand van den weg lag. Haar roepen en knorren had

DEFENSIE.

In ons vorig „Weekoverzicht” hebben wij reeds de aandacht gevestigd op een artikel van den gep. kapt. ter zee, J. P. van Rossum, in *Het Vaderland* van 17 Maart j.l. 4e Blad A. Hij betitelde zijn stuk: „een kort antwoord tot slot”, en gaf daardoor te kennen, dat hij eene voortgezette discussie over de taak der marine bij de verdediging der koloniën voor het algemeen belang onvruchtbaar achtte. Wij zijn dit volkomen met hem eens, maar omdat nu zijn „antwoord” eigenlijk geen antwoord is, doch een aantal op enkele stellingen, van ons hoofdartikel „Marine” in 't nummer 52 van den vierden jaargang, achten wij ons geroepen eveneens „tot slot” thans den heer v. R. te antwoorden.
Waar wij hebben gezegd, dat het onmogelijk was om een ontwerp te maken voor de degelijke inrichting eener militaire marine in O.-Indië, geeft hij, als zijne meening, te kennen, „dat het defensieplan der duizende eilanden, te zamen uitmakende de Nederlandsche bezittingen in Oost-Indië, is saam te vatten in de volgende woorden: De verdediging van Nederlandsch O.-Indië berust geheel op het meesterschap ter zee in de wateren van den Archipel en hierom behoort aldaar eene vloot aanwezig te zijn, krachtig genoeg om aan een vijand overal het verblijf op den duur onmogelijk te maken.”
Het waren echter niet bovenstaande defensiebeginselen van den heer v. R. en van enkele anderen, vooral in den laatsten tijd meermalen in vergaderingen besproken, die wij verklaarden niet te kennen, maar zooals trouwens duidelijk uit ons opstel bleek, bedoelden wij: een door de Regering aangenomen plan van verdediging, dat tot grondslag zou moeten dienen voor het ontwerp der noodige, maritieme middelen in de Indische wateren.

Wij vermoeden, dat in zulk een plan er zeker wel op gerekend zal worden om eenen aanvaller het verblijf in de zeeën, die onze eilanden omgeven, zoo moeielijk mogelijk te maken, doch wij kunnen niet aannemen, dat men de veiligheid van ons bezit zal doen berusten „geheel op het meesterschap ter zee”, hetgeen, gelet op de zich steeds uitbreidende maritieme middelen der groote mogendheden, de financiële krachten van Nederland verre zou te boven gaan.
Uit het artikel van *Het Vaderland* van 9 Maart, dat ons tot schrijven noopte, is ditzelfde trouwens ook duidelijk te lezen, want gerekend „op het behoud van het belangrijk bedrag dat thans, voor onze zeemacht wordt besteed”, werden slechts kleine slagschepen ontworpen „omdat wij rekening moeten houden met onze beperkte financiën”, terwijl „dergelijke argumenten, als voor den bouw van niet te groote pantserschepen, (eveneens) gelden voor het bouwen van betrekkelijk kleine torpedobooten. Een groot schip „ligt bij woelige zee licht vaster dan een klein

schip, wat de bewoonbaarheid, zoowel als de „gevechtswaarde” verhoogt. En dit geldt misschien „in het bijzonder van torpedobooten. Maar wij hebben de keus niet tusschen 24 kleine en 24 groote torpedobooten, om van torpedobootjagers „in het geheel niet te spreken; wij zijn gebonden „aan bescheiden sommen en dan is het bedenkelijk in grooten getale torpedobooten te bouwen „van meer dan ongeveer 100 ton.”
Alles in het klein en minderwaardig dus, omdat wij het geld niet hebben om onze vloot naar de eischen des tijds in te richten.
Nu is het in geen deele te verwonderen, dat het ons Nederlanders moeielijk valt er ons bij neer te leggen, dat de tijden zijn veranderd, dat de heerschappij ter zee, in plaats van geld op te brengen, niet alleen geld kost, maar zelfs veel geld, zoodat het voor een klein land als het onze onmogelijk is om tegen de grooten op te bieden. Nog niet meer dan ruim 40 jaren is het geleden, dat, in het toen nog vestingen bouwende O.-Indië, wij met groote sympathie het ontwerp begroetten van den oud-kolonel der Genie, de Vaynes van Brakell, om niet alléén op eene defensie te land te rekenen, maar evenzeer een krachtig gebruik te maken van de oorlogsmarine, tot verdediging der toegangen tot onzen archipel en tot het bemoeielijken der actie van eenen vijand, vóór de landing. Toen reeds werden echter de financiële bezwaren ernstig geacht en hoezeer zijn in dit opzicht de omstandigheden nog moeielijker geworden. En toch zouden wij het ook nu ongeraden vinden om niet alle middelen te gebruiken, die binnen ons bereik liggen, om zoo lang mogelijk den baas ter zee te blijven, maar het stelsel om de veiligheid onzer Aziatische bezittingen geheel op het meesterschap ter zee te doen berusten, keuren wij per se af.

Wij geven echter den heer v. R. grif toe, dat met de krijgsmiddelen, die wij bezitten, de verdediging te land tegen een Europeesch, en zelfs tegen een Japansch legerkorps, niet gemakkelijk zou vallen. Ook het overbrengen van den oorlog naar het binnenland is voor den vijand echter niet gemakkelijk, wanneer hij in geen enkel opzicht mag rekenen op de hulp van de Inlandsche bevolking, doch deze, waar ze tot de verdediging kan bijbrengen, aan onze zijde vindt. Wat de guerilla beteekent, ook zelfs met onvoldoende middelen, bewijst behalve de Atjeh-oorlog, ook de weerstand door de Amerikanen ondervonden, nu het volk der Philippijnen niet aan de oprechtheid van hun voornemen tot invoering van een Philippijnsch zelfbestuur geloof.
De heer v. R. meent, dat wij bij onze opvatting van het ernstigste, het koppigste deel der defensie, alleen op de verdediging van Java het oog gevestigd hadden, maar daarin vergist hij zich ernstig. Zeer zeker is het behoud van Java, als zetel der opperste Regering van het eilandrijk, de hoofdzaak, en natuurlijk is het niet mogelijk rekels een leven, ik kon ze van uit het kamp al hooren! — Kom hier! riep hij met bulderende stem den rekels toe, terwijl hij met zijn wandelstok tegen zijn kaplaarzen sloeg. De honden hielden dadelijk met blaffen op en keken, schuld beseffend, verbaasd om; één voor één kwamen zij naar Bob toegelopen, deemoedig met de staart kwispelend en hun best doende om een snuit te trekken, alsof zij nooit in hun leven tegen apen hadden geblaft. Bob beknorde en dreigde hen, totdat zij berouwvol naar hem toekropen en gedwee aan zijn voeten gingen liggen, met begeerige blikken naar de apen glurend, terwijl Selma zich op een hoop steenen nederzette, die sedert lange jaren de overblijfselen van een geloovig volger van den grooten profet hadden bedekt.
„Laat ons hier maar watitrusten, Selma, je ziet er vermoeid uit, zoo wit als een doek. Die ondeugende honden zullen zich nu wel beter gedragen.”
Enige minuten lang zwegen beiden. Nu en dan gaf een der apen uit de boomen door een kegelgeluid nog zijn afkeuring te kennen, een vlucht groene papagaaien vloog krieschend boven hunne hooftden, twee grauwe patrijzen schuifelden in het lange gras en riepen telkens een hunner vrienden aan, die uit de verte antwoord gaf. De ruwe, door de zon beschenen grafzerk voelde warm aan, toen Selma haar met de bloote hand aanraakte en dit herinnerde haar opeens aan het terras der pastorie en aan den nacht, toen zij, tegen den muur leunend, zichzelf had getracht te overreden om Robert Jardine tot echtgenoot te nemen. Bob was ondertusschen bezig met de punt van zijn stok een gat in den grond te boren en zij was benieuwd, waarover hij nu wel zat te denken. Hij keek toen juist op, en hunne blikken ontmoetten elkander.
„Hoor eens, Selma”, zeide hij boutweg, „ik moet je iets vragen, dat kan ik niet langer laten.”
„En?” vroeg zij, den blik zijner bruine oogen, vol liefde en bezorgdheid, ontwijkend.
„Ik zal, nu ik eenmaal begonnen ben, het maar ronduit zeggen: Ik zou van je willen weten, of je werkelijk zoo

om, met behulp der bevolking onbewoonde eilanden te verdedigen. Ook zouden wij voor de eerstkomende tijden niet durven rekenen op de hulp der Papoeas, terwijl het nog wel geruimen tijd zal duren, eer de Atjehers, het volk van Celebes of dat van de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, bij eenen oorlog van ons met een andere natie, de overtuiging zullen krijgen, dat voor hunne toekomst de veiligste plaats aan onze zijde is.
Op tal van andere buitenbezittingen, daaronder begrepen zelfs die, waar geen troepen gelegerd zijn, zal het echter wél mogelijk zijn met behulp der bevolking, tegen een vreemden indringer den kleinen oorlog te voeren, wanneer wij eerst door woord en daad bij het volk beter vertrouwen hebben weten te winnen, dan dit den Noord-Amerikanen op Manilla is gelukt. — De heer v. R. heeft ook gemeend, dat wij met ons zelve in strijd waren, toen wij in het door hem aangevallen hoofdartikel spraken van eene met de bevolking samen gevoerde nationale verdediging en bijna onmiddellijk daarna van den strijd tegen een „nieuwen overheerscher”, maar ook hier is zijne meening niet de juiste. De „overheerscher”, Nederland, heeft, naar onze opvatting, afgedaan, nu wij den „nieuwen koers” tot koloniale politiek hebben geproclameerd, de koers, waarbij de inlandsche belangen geheel op den voorgrond staan en wij de opleiding tot zelfbestuur van de op onze leiding vertrouwende oostersche eilanden op ons nemen. Was het dan niet volkomen juist gezegd, dat de bevolking, met ons samen strijdende tegen eene andere Europeesche mogendheid, nog meerzels, wanneer het gold den strijd tegen eene invasie van Japan, met ons zou optrekken om niet op nieuw de kans te loopen van aan eenen overheerscher te worden prijs gegeven.
Utopie! Onvervulbare, vrome wensch! Zoo hooren wij misschien wel het grootste deel onzer lezers uitroepen. En wij geven toe, dat het schoorvoetend betreden van den nieuwen koers, zooals wij dit tot nu toe zien gebeuren, niet zoo dadelijk naar ons Utopia leiden zal, maar wij vertrouwen er op, dat het gezond verstand van den koelen Nederlander, wanneer hij nadenkt over hetgeen thans in Azië gebeurt, hem er toe brengen zal duidelijk in te zien, dat het door ons voorgestane stelsel van nationale defensie, één met de volkeren, waarvan Nederland het bestuur leidt op den juiststen weg naar beschaving en welvaart, het eenige middel is om zoo lang mogelijk de koloniale mogendheid van betekenis te blijven, die wij thans nog zijn!

Den ethischen kant van het vraagstuk, die geen mindere drijfveer zou behooren te zijn, geheel buiten rekening latende, schrijft dus het nuchtere eigenbelang reeds voor, dit stelsel aan te nemen.
Geheel daarvan verschillend is zeker dat van den heer v. R.: „Oost-Indië is eene bezitting van Neder-

gelukkig bent, als je dacht te zullen worden? Van ganscher harte hoop ik van wél, en geloof mij, ik vraag dit niet uit nieuwsgierigheid of kleingeestigen najiver — heusch, ik zou innig dankbaar zijn, als je, mij in de oogen kijkend, oprecht kondt zeggen, dat er niets in je leven is, dat je hindert.”
Selma's hart klopte onstuimig. Bob was niet iemand, dien men gemakkelijk kon misleiden, doch waartoe zou het dienen, hem door de waarheid leed te doen; ook om haarzelf wil vond zij het geraden hare moeielijkheden maar voor zich te houden. Als Bob alles wist, zou dan zijne deelneming niet gevaarlijk voor haar kunnen worden? Zij haastte zich hem te antwoorden, vreezende, dat zij door te dralen haar gemoedstoestand verraden zou.
„Waarom zou er iets zijn, dat mij hindert? Er is heusch niets van dien aard.”
Bob keek haar uitvorschend aan; zij voelde, dat zij kleurde.
„Je spreekt niet de waarheid, Selma”, zeide hij zacht, „dat weet ik zeker. Maar als er iets is, dat je mij liever niet vertelt, dan zal ik je stilzwijgen natuurlijk eerbiedigen. Ik zal er je niet meer naar vragen, maar, o! Selma, mijn liefste, vergeet nooit, dat ik mijn leven voor je veil heb, en als ik ooit iets voor je kan doen, als je ooit een vriend noodig hebt, wend je dan tot mij. Selma! beloof je mij dat?”
„Ja”, antwoordde zij stamelend, terwijl zij met groote moeite een sterk verlangen onderdrukte om hem alles te vertellen, zijn raad te vragen en van zijn innige deelneming te genieten; maar zij voelde, dat dit een onmogelijkheid was; dat zij het niet doen mocht, omdat zij wist, dat hij haar meer dan ooit liefhad en haar zijn leven lang zou blijven lief hebben.
Zij bleven nog een poos stilzwendend naast elkander zitten, geen van beiden kon een woord meer zeggen. Toen de zoete middagwarmte begon over te gaan in een kille avondlucht, stonden zij op en wandelden naar het kamp terug.
(Wordt vervolgd.)

geen de minste uitwerking, zij luisterden naar geen bevelen, en hoe harder Selma floot en riep, hoe luider zij blaffen. Er bleef haar dus niets anders over, dan hen te volgen.
De reden van hun onbehoorlijk gedrag werd haar duidelijk, toen zij zag, dat die boomen in het midden van een mohamedaansch kerkhof stonden, dat nu het geliefkoosde verblijf bleek te zijn van een troep bruine apen; grijnzende gezichten en lange vlosstaarten zag zij op alle heen- en weder zwiepende takken en op de toppen der bouwvallige grafmonumenten. Beenden van deze kleine, harige dieren krieschten en gilden, klauterden op en neder en gooiden met stukken hout en steenen, die als een regen van hagelsteenen op den grond vielen. Een der terriërs sprong aldoor tegen den stam van een boom op, in groote woede tegen den patriarch van den troep, die met vooruitstekende kaken en lange, puntige tanden hem zat aan te staren op een tak, juist hoog genoeg om buiten het bereik van den keffer te blijven. Selma begon er zenuwachtig van te worden. Zij had wel eens gehoord van apen, die bij honderden honden en zelfs menschen aanvielen, en juist was zij van plan maar weer naar het kamp terug te gaan en een der staljongens te zenden, om de weer-spinnige honden terug te halen, toen zij, zich omkerende, tot haar geruststelling Robert Jardine gewaar werd, die langs den karreweg naar haar toe kwam.
„De honden willen niet naar mij luisteren, en ik ben bang van die apen. Juist iets voor jou, Bob, om op te komen dagen, zoodra ik hulp noodig heb! Waarom ben je nu al van de jacht terug? — Is er iets gebeurd?”
„Neen, wij hebben een heerlijken morgen gehad; maar 's middags kreeg ik een spijker in mijn kuit, die zoo deerlijk begon te bloeden, dat mevrouw Everard, toen zij bij ons kwam, er op stond, dat ik terug zou gaan om mijn been te verbinden. Ik vond het niet de moeite waard, om er weer op uit te gaan, en toen de bedienden mij zeiden, dat ge met de honden den karreweg langs gegaan waart, besloot ik je te volgen. Duiwels, wat maken die

rekels een leven, ik kon ze van uit het kamp al hooren! — Kom hier! riep hij met bulderende stem den rekels toe, terwijl hij met zijn wandelstok tegen zijn kaplaarzen sloeg. De honden hielden dadelijk met blaffen op en keken, schuld beseffend, verbaasd om; één voor één kwamen zij naar Bob toegelopen, deemoedig met de staart kwispelend en hun best doende om een snuit te trekken, alsof zij nooit in hun leven tegen apen hadden geblaft. Bob beknorde en dreigde hen, totdat zij berouwvol naar hem toekropen en gedwee aan zijn voeten gingen liggen, met begeerige blikken naar de apen glurend, terwijl Selma zich op een hoop steenen nederzette, die sedert lange jaren de overblijfselen van een geloovig volger van den grooten profet hadden bedekt.
„Laat ons hier maar watitrusten, Selma, je ziet er vermoeid uit, zoo wit als een doek. Die ondeugende honden zullen zich nu wel beter gedragen.”
Enige minuten lang zwegen beiden. Nu en dan gaf een der apen uit de boomen door een kegelgeluid nog zijn afkeuring te kennen, een vlucht groene papagaaien vloog krieschend boven hunne hooftden, twee grauwe patrijzen schuifelden in het lange gras en riepen telkens een hunner vrienden aan, die uit de verte antwoord gaf. De ruwe, door de zon beschenen grafzerk voelde warm aan, toen Selma haar met de bloote hand aanraakte en dit herinnerde haar opeens aan het terras der pastorie en aan den nacht, toen zij, tegen den muur leunend, zichzelf had getracht te overreden om Robert Jardine tot echtgenoot te nemen. Bob was ondertusschen bezig met de punt van zijn stok een gat in den grond te boren en zij was benieuwd, waarover hij nu wel zat te denken. Hij keek toen juist op, en hunne blikken ontmoetten elkander.
„Hoor eens, Selma”, zeide hij boutweg, „ik moet je iets vragen, dat kan ik niet langer laten.”
„En?” vroeg zij, den blik zijner bruine oogen, vol liefde en bezorgdheid, ontwijkend.
„Ik zal, nu ik eenmaal begonnen ben, het maar ronduit zeggen: Ik zou van je willen weten, of je werkelijk zoo

om, met behulp der bevolking onbewoonde eilanden te verdedigen. Ook zouden wij voor de eerstkomende tijden niet durven rekenen op de hulp der Papoeas, terwijl het nog wel geruimen tijd zal duren, eer de Atjehers, het volk van Celebes of dat van de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, bij eenen oorlog van ons met een andere natie, de overtuiging zullen krijgen, dat voor hunne toekomst de veiligste plaats aan onze zijde is.
Op tal van andere buitenbezittingen, daaronder begrepen zelfs die, waar geen troepen gelegerd zijn, zal het echter wél mogelijk zijn met behulp der bevolking, tegen een vreemden indringer den kleinen oorlog te voeren, wanneer wij eerst door woord en daad bij het volk beter vertrouwen hebben weten te winnen, dan dit den Noord-Amerikanen op Manilla is gelukt. — De heer v. R. heeft ook gemeend, dat wij met ons zelve in strijd waren, toen wij in het door hem aangevallen hoofdartikel spraken van eene met de bevolking samen gevoerde nationale verdediging en bijna onmiddellijk daarna van den strijd tegen een „nieuwen overheerscher”, maar ook hier is zijne meening niet de juiste. De „overheerscher”, Nederland, heeft, naar onze opvatting, afgedaan, nu wij den „nieuwen koers” tot koloniale politiek hebben geproclameerd, de koers, waarbij de inlandsche belangen geheel op den voorgrond staan en wij de opleiding tot zelfbestuur van de op onze leiding vertrouwende oostersche eilanden op ons nemen. Was het dan niet volkomen juist gezegd, dat de bevolking, met ons samen strijdende tegen eene andere Europeesche mogendheid, nog meerzels, wanneer het gold den strijd tegen eene invasie van Japan, met ons zou optrekken om niet op nieuw de kans te loopen van aan eenen overheerscher te worden prijs gegeven.
Utopie! Onvervulbare, vrome wensch! Zoo hooren wij misschien wel het grootste deel onzer lezers uitroepen. En wij geven toe, dat het schoorvoetend betreden van den nieuwen koers, zooals wij dit tot nu toe zien gebeuren, niet zoo dadelijk naar ons Utopia leiden zal, maar wij vertrouwen er op, dat het gezond verstand van den koelen Nederlander, wanneer hij nadenkt over hetgeen thans in Azië gebeurt, hem er toe brengen zal duidelijk in te zien, dat het door ons voorgestane stelsel van nationale defensie, één met de volkeren, waarvan Nederland het bestuur leidt op den juiststen weg naar beschaving en welvaart, het eenige middel is om zoo lang mogelijk de koloniale mogendheid van betekenis te blijven, die wij thans nog zijn!

Den ethischen kant van het vraagstuk, die geen mindere drijfveer zou behooren te zijn, geheel buiten rekening latende, schrijft dus het nuchtere eigenbelang reeds voor, dit stelsel aan te nemen.
Geheel daarvan verschillend is zeker dat van den heer v. R.: „Oost-Indië is eene bezitting van Neder-

land, die door het Rijk moet worden verdedigd tegen vreemde indringers, zoodat de kosten van den verdedigingsoorlog (en van de middelen wier instandhouding noodig is om dien te kunnen voeren) door het Rijk moeten worden betaald. En toch zou zelfs in dat stelsel eene voor een groot deel in Indië gerecruiteerde Marine zeer goed passen, maar de vraag is of dit door de voorstanders van de Nederlandsche bezit-theorie wel wordt begeerd.

De heer v. R. zegt:
«Sedert meer dan eene halve eeuw hebben «dan ook alle commissiën, alle Ministers van «Marine, alle Ministers van Koloniën en alle «Kommandanten der zeemacht, (Gouv. Generaals «of Legercommandanten worden niet genoemd) «bij voorkomende gelegenheid zich verklaard «tegen eene Koloniale Marine,» en hij laat daarop volgen:

«Het herstel hiervan zou dan ook een ontzeggend stap terug wezen.»

Wij cursiveeren dit woord *herstel*, omdat wij bij ons voorstel om eene Nederlandsch-O-Indische Marine in het leven te roepen, volstrekt niet aan de organisatie en wijze van recruiteering der vroegere «Koloniale Marine» hebben gedacht. Deze had bij vele deugden ook vele ondeugden, en ze wordt, gelet op deze laatste, dan ook telkens als troef uitgespeeld tegen denge, die er op wijst, dat voor het Oost-Indische deel onze zeemacht, ook wat het kader betreft, meer partij zou kunnen worden getrokken van de Oost-Indische volken; en die daarbij de wenschelijkheid, ja zelfs de noodzakelijkheid aantoonde, dat de vloot, die moet dienen voor het behoud der binnenlandsche rust, voor den oorlog met weerspannige naburen en voor de verdediging van Ned. Oost-Indië, geheel in handen behoort van den Gouverneur-Generaal, die, onafhankelijk van wien ook in Nederland, met het handhaven van rust en orde en de verdediging van Oost-Indië moet zijn belast en tegenover de Koningin en het Volk de verantwoordelijkheid moet dragen.

Twee andere argumenten van den heer v. R. zijn: dat eene Nederlandsch-Indische Marine ontzettend kostbaar blijkt, zoodra men de uitgaven onder cijfers brengt en . . . dat ze weinig geschikt zoude zijn voor het beoogde doel, omdat de schepen — en de bemanning — ook in tijd van vrede niet aan eenige plaats mogen zijn gebonden.

Wij weten niet welke cijfers den heer v. R. gediend hebben, maar 't komt ons vreemd voor, dat goedkoopere werkkracht een instrument duurder maakt.

Zijn de Japansche oorlogsschepen minder geschikt voor 't beoogde doel, omdat ze bijna uitsluitend door Japanners zijn bemand? Zijn Maleische, Javaansche of andere Indonesische zeelui minder verplaatsbaar dan Nederlandsche?

Wij zouden, vóór het afscheid, den heer v. R. kunnen verwijten, dat hij in zijn kort woord aan ons adres, wel wat apodictisch is geweest, maar wij doen dit niet, omdat wij hem dankbaar zijn, dat hij door zijn optreden, ons reden gaf nog eens terug te komen op een onderwerp, dat wij voor O. Indië en voor Nederland van zulk een groot belang achten. Men geloove echter niet, dat wij van meening zijn, dat morgen aan den dag, wanneer wij werden aangevallen, de nationale defensie, zooals wij die bedoelen, werkelijkheid zou worden. In schijn misschien hier en daar.

Maar 't laat zich gelukkig niet aanzien, dat oorlogsgevaar zóó onmiddellijk dreigt, terwijl wijs beleid van de Regeerders en 't volle begrip der natie, dat de gekozen weg van «moreelen en materielen steun» beslist moet worden ingeslagen, er toe zullen leiden, dat binnen ettelijke jaren de Nederlandsch Oost-Indische onderdanen, trouwe en degelijke medehelpers worden in den strijd tegen een op verovering belusten aanval.

Week-Overzicht.

Door den minister van koloniën zijn een aantal wetsvoorstellen ingediend tot verhooging der indische begroting voor het loopend jaar, strekkende tot:

- 1°, uitbreiding van de gewapende politiemacht ter oostkust van Sumatra.
- 2°, nadere voorziening in de uitgaven voor de tinwinning op Banka.
- 3°, het aanbrengen eener pomp-installatie bij de Oem-bilin-mijnen.
- 4°, vervanging van officieren bij de triangulatie-brigade door civiele ingenieurs.

Wat het eerste voorstel aangaat, blijkt dat eene vermeerdering noodig geacht wordt met circa 75 pct. van de bestaande sterkte, die van 17 sergeanten, 42 korporaals en 397 manschappen tot resp. 33, 93 en 667 zal worden opgevoerd, eenseeds ter versterking van de politiemacht in de hoofdplaatsen, anderdeels voor de bezetting van stations, waarvan er 51 zullen worden opgericht, w. o. 24 met een verblijf, geschikt voor logies van een inspecteur op tournee. Wij gelooven niet dat de verhoogde uitgaven voor een maatregel als deze, die reeds lang had behooren te worden genomen, op ernstige bedenkingen zal stuiten, evenmin als die onder 2 en 3 hiervoren genoemd, welke aan een staatsbedrijf ten goede moeten komen, waarvan eenseeds reeds goede resultaten worden verkregen, andersdeels een goede uitkomst kan worden verwacht.

Tegen den maatregel onder 4 genoemd, zijn o. i. wel eenige bedenkingen te maken. Men stelt zich van de vervanging van officieren door civiele ingenieurs voor, dat dan voorkomen wordt dat officieren bij de triangulatie-brigade een tijdlang als leerling hetzelfde tractement genieten als hun geoevende collega's zonder dat de dienst daarvan een evenredig nut trekt. Waar de vervanging op verhooging van uitgaven komt te staan, valt dat niet aan bezuiniging te denken, maar aan den wensch, om meer partij te trekken van den dienst. Zal dit echter worden verkregen door den voorgestelden maatregel, zonder dat een andere dienst er onder te lijden heeft? Van waar moeten die civiele ingenieurs komen? Zal de waterstaat die zelf al zoveel krachten te kort komt daarvoor weer worden geplukt, of zal men bij de triangulatie jonge ingenieurs plaatsen, zoo kersversch uit Europa aangevoerd en voor wie een leerlingenschap ook hoog noodig zal blijken, niet uit wetenschappelijk oogpunt, maar met 't oog op de practijk van hun dienst te midden van een geheel vreemde omgeving. De bestaande toestand biedt het voordeel dat men voor den dienst per-

sonen kan kiezen, met land en volk vertrouwd. Wij verhalen ons niet, dat die toestand ernstige nadelen biedt, andere nog dan het hiervoren genoemd bezwaar, maar betwijfelen of het halfslachtig karakter, dat men aan den dienst wil gaan verlenen, het juiste middel is om een zuiveren toestand te scheppen.

In den laatsten tijd is ons landje weer eens in de wereld politiek ter sprake gebracht, op koloniaal gebied, en wel, naar aanleiding van de, in Venezuela heerschende toestanden.

Er werd reeds door Reuter beweerd dat Nederland met Frankrijk een gemeenschappelijke actie zou op touw zetten, om president Castro tot rede te brengen, eenerzijds met 't oog op de gevangenhouding van de opvarenden van een curacaoschen schoener door de venezuelaansche autoriteiten, anderzijds wegens de verkorting der rechten der fransche kabelmaatschappij, die ook Venezuela bedient.

Wat onze verhouding tot de regeering van president Castro betreft, is het er verre van, dat deze tot de vriend-schappelijke kan worden geacht te behooren. Daartoe wordt in den laatsten tijd vooral, van venezuelaansche zijde te veel verriicht, wat duidelijk wijst op 'n vrij groote mate van vijandschap tegenover onze kolonie.

Dat de venezuelaansche regeering beschermende maatregelen trof, om den rechtstreekschen handel van het eigen land te bevorderen, mochten wij met het oog op de plaats, die Willemstad eens als distributie-haven voor Venezuela innam, betreuren maar meer ook niet. Maar nu de venezuelaansche regeering tot feitelijkheden overgaat, om den curacaoschen handel te belemmeren (in een der laatst ontvangen nummers van de *Amijoe* wordt weer 't opbrengen van een, van Bonaire afkomstig vaartuig gemeld), gelooven wij dat 't werkelijk tijd wordt, om te trachten een einde aan dat spullette te maken.

Reeds eenmaal, 't was voordat de *Kortenaar* naar de Bermudas werd opgeroepen, werd door het pantserschip een poging gedaan, om de door de venezuelaansche autoriteiten aangehouden uit de gevangenschap te bevrijden, maar de gevangenen waren reeds weggevoerd naar Maracaibo, waar het pantserschip hen niet kon bereiken, daar de zandige toestand van de baai het binnenvallen belette.

Deze actie wijst er o. i. op, dat het optreden van venezuelaansche zijde niet door eenige onrechtmatige handeling van bedoelde opvarenden in de territoriale wateren der republiek was uitgelokt. Maar dan kan 't o. i. niet bij die eene vruchteloze poging om aan onze mede-onderdanen recht te verschaffen, blijven.

Voorop zij en blijve evenwel gesteld, dat wij zelve op zuiveren grondslag staan, d. w. z. zoo er tengevolge van de, door Venezuela uitgevaardigde verhooging der rechten voor de Antillen afkomstige handelsovereen, een smokkelhandel tusschen die republiek en de kolonie mocht in het leven geroepen zijn, de nederlandsche vlag te hoog moet worden geacht, om daaraan hare bescherming te verleen.

Uit de Pers. Vereenvoudiging en indische spoed. *Alg. Hbl.* van 23 dezer. Geen slap bestuur. Id. van 25 dezer. Schutterij in Menado. Id. id. Volksstelling in Indië. Id. van 26 dezer. Ceram. *N. R. Ct.* van 22 dezer. Indische kunstnijverheid. Id. van 23 dezer.

In het eerste hiervoren genoemde artikel wijst het *Alg. Hbl.* er op, dat de commissie ingesteld om te onderzoeken of er geen mogelijkheid was om de opnemingen van den topographischen dienst ook te doen strekken voor andere doeleinden als die voor het kadaster en zoo meer, ten einde het doen van dubbel werk te voorkomen, reeds in 1901 met haren arbeid gereed was, waarop 1 Januari 1903 bij wijze van proef in één district van Kedoe het maken van de kaarten voor landrente en kadaster aan den topographischen dienst werd opgedragen, welke proef in den loop van dat jaar tot nog 'n district werd uitgestrekt, zonder dat men er verder iets van hoorde.

Een artikel van den assistent-resident Ballot in het *Tijdschrift van het Bat. Genootschap* geeft het *Hbl.* aanleiding er op te wijzen, hoe na de vreedzame inlijving van eenige landschappen bij de residentie, nu weldra assistent-residentie, Padangsche Bovenlanden in 1882, het bestuur dier residentie zich van 1886 tot 1902 aan enkele dier landschappen hoegenaamd niets zoude hebben laten gelegen liggen, waardoor daar onverklikkelijke toestanden werden in het leven geroepen, waaraan door het bezoek van den heer Ballot aan die landschappen eerst een einde werd gemaakt.

In een ingezonden schrijven van 't *Atg. Hbl.* van den 25en dezer breekt de ond-resident van Menado Jellesma een lans voor het behoud van de menasosche schutterij. Zich kennende verklaren, dat men op Java, met die instelling wil breken, acht de heer J. het minder goed gezien, om ook de schutterij in Menado af te schaffen, waar deze herhaaldelijk en vrijwillig dikwerf goede diensten heeft gepresteerd bij de handhaving der orde in het gewest. De heer J. brengt het aandeel der menasosche schutterij, die steeds met opgewektheid haar dienst verricht, in enkele krijgsbedrijven der latere jaren in herinnering, ook hoe 't bestaan dier weermacht het mogelijk maakte de hoofdstad van het gewest nagenoeg geheel van troepen te ontblooten, wanneer eene buitengewone krachtsinspanning van die bezettingstroepen werd vereischt.

In een Van dag tot dag van den 26en dezer wordt gezezen op de onbetrouwbaarheid der indische statistieken en in het bijzonder der bevolkingsstatistiek, waarbij men er maar zóó'n beetje 'n slag in slaat, op de manier van Valentijn, die zóo't 180 jaar geleden de bevolking van Java op 31 miljoen stelde, meer dus nog dan 't tegenwoordig zielenantal. «Dat cijfer van 31 miljoen was natuurlijk onjuist, maar wie staat ons in voor de juistheid van de hedendaagsche opgaven?» vraagt 't blad, om na o. a. Mr. N. P. van den Berg's artikel over de «Volksstelling in Indië» in *De Economist* van 1902 te hebben geciteerd, te besluiten met aan te dringen op zuivere volkstellingen, waar mogelijk, zooals op Java, en waar ze niet mogelijk zijn — zooals op verschillende buitenbezittingen, daar rond voor uit te komen.

«Onze koloniale statistieken moeten betrouwbaar zijn», besluit 't blad, «gelijk die van de legersterkte of van de belastingopbrengsten; zijn ze dat niet, dan werken zij slechts misleidend.»

In haar nummer van den 22en dezer bevat de *Nieuwe Rott. Ct.* een ingezonden schrijven uit Loko in West-Ceram van den heer H. Krayer, die opkomt tegen de voorstelling door den heer H. van Kol in de zitting der Tweede Kamer van den 28en November 11, gegeven van den invloed van het Cristendom op de inlandsche bevolking, als zouden het de Christenen zijn die ons den meesten last veroorzaken. De heer Krayer zet de toestanden op Ceram uiteen, ten bewijze dat het de heidensche Alfoeren van het binnenland zijn geweest, die aanleiding gaven tot de jongste ontwikkelingen op het eiland door hun voortdurende aanvallen op de gezeten Christenbevolking van sommige strandplaatsen, waar door hen naar hartelust vermoord werd en geroofd, totdat het bestuur, zeker niet te vroeg, het oorbaar achtte daar 'n stokje voor te moeten steken.

Wij gelooven dat de opmerking van den geachten afgevaardigde, meer in het bijzonder doelde op de handelingen van den vorigen christelijken radja, don Lorenzo van Larantoea in Zuid-Flores, die op 'n afschuwelijke manier den baas speelde. De algemeene strekking, dat hem aan

die opmerking gegeven, zullen echter ook vóór het woord van verweer van den heer Krayer, dat overigens 'n hoogst interessant kijk op ceramsche politieke toestanden geeft, slechts weinigen hebben onderschreven, die met onze koloniale toestanden vertrouwd zijn, en afgescheiden van sympathie of antipathie met het doel der zending, het nut daarvan hebben moeten constateeren.

In het nummer van den 23en dezer bevat het rotterdamsch orgaan een schrijven over onze inrichting Boeatan te 's Gravenhage, dat wij, ter wille van onze lezers, hier in zijn geheel doen volgen:

«In „Boeatan” gaan en komen dingen en 't is dikwijls een prettige verrassing, er nieuwe aanwinsten te vinden uit het zoo rijke Indische sierkunstgebied. Zoo zijn er nu uit Soerabaja eenige beenen haarnaalden aangekomen, waaronder een met een goed opgevat pauwenmotief, een uitbuigende kop tegen het zeer vrij gestileerd fond van staartvederen. Van Bali weer heel bijzondere beelden, die, hoewel op bestelling gemaakt, toch niets van hun eigen mooi verloren hebben. Of liever, ze hebben gewonnen! De Balinees houdt ervan zijn beelden met felle tinten te kleuren; scherp groen, rood, geel, soms paars en zwart of veel goud. En dat maakt die beelden vol weeldevormen al te druk en overladen. Wat mooi kan doen in den scherpen, tropischen zonneschijn, wordt in ons kund noorderlicht kakelbont en zoo is het een goede gedachte geweest, die beelden zóó te laten, enkel houtsnijwerk, zonder polychrome toevoegsels. Ze zijn goed in stijl gebleven, in den klassieken Hindoe-stijl, die op Java zóo veel schoons in steen heeft gewrocht. Een ervan geeft het bekende singa-motief, den gevleugelden leeuw. Een kleine, maar kloek tempelwachter met grimmigen muil, rustend op vloegscheper klauwen en hoogsplande machtige vleugels. Eigenaardig om te zien, hoe in dit zuiver Hindoe-beeldje naast het gedrochtelijke de decoratieve schoonheid verzorgd is. Breed gebouwen lijnen omranden de uitpuilende oogen, zwelende lijnen omgrijzen den getanden muil, om zich in een energisch gesloten punt te vereenigen. Dan de aardige ontwikkeling der kopbekleding; eerst twee breed gehouden ooren, waakzaam opstekend, dan opstaande harenbundels als tanden oprijzende, terwijl de schouders bedekt worden met een band van streng gestileerde haarkrullen en een rijken bladertak, afhangend op de vleugels, omkrult. Zeer gelukkig zijn de vleugels behandeld; hunne eenvoudige, vlakke vormen, vormen een goed fond voor den rijkbewerkten kop.

«Een bezoek, is op het eerste gezicht minder aangenaam voor ons, Europeanen. 't Geheel is een beetje wankel, niet zoo massief rustend als de singa. Maar dat is juist de eigenaardigheid van dit motief! 't Stelt de naga voor, het slangmotief, dat overal in den Indischen Archipel voorkomt. Nu heeft men de beweeglijkheid van den slang behouden en er toch een monumentaal bijvanden vorm uit gemaakt. Een slang, die het breed beschude lichaam kronkelend als een kris naar boven steekt en wier kop in de onderste ronding stutted gebogen is. Die trotsch opgeheven kop is de clou van het beeld; weelderig ornament verbergt den overgang tot het lichaam en een vorstelijke, met voorliefde behandelde tiara bekroont den drakenkop.

«Op dat moois van Bali is men eenigszins voorbereid. Ondanks de expedities, die in vroegere jaren naar Bali zijn gezonden, hebben de Balineezen een goede faam bij ons gehad van tamelijk ontwikkeld volk. Met de Atjehers is dat minder het geval geweest, 't zijn zoo ongeveer de lotgenooten geweest van hunne bruine broeders op Borneo, de Dajaksche koppenmeliers, van wie allerlei leelijks verteld is. De Atjehers vochten als echte wilden, tuingtjandjen de hulpeloze gekwetsten, bezoedelden hun heldengemoed met allerlei ondengden, allemaal dingen, die wij, brave blanken, niet kennen.

«Maar als we hier de zijden kleedjes zien, door Atjehsche vrouwen geweven en gedragen, dan zou men gaan wenschen, dat onze dames in hun stoffenkenze wat meer Atjehsche distinctie konden toonen, om van het kunstvaardig maken maar niet te spreken. Want verrukkelijk zijn die stoffen! Inderdaad hoogbeschaafd met een zeldzaam rijkheid in kleur en versiering! Het purper voert hier den hoofdtoon, een warm, diep donker purper. De breede purpere randen zijn omlijnd met een smalle, witte streep en het lange slendangveld is doorstrept met smalle witte en purpere lijnen, heel fijn en teer van doen. Aan de beide uiteinden vangen gouden lijnen aan om afgesloten te worden door een gulden weesfel, dat geel tintend de slendang beëindigt. Bij een andere slendang is die middenbaan doorstrept met groene en roode strepen en afgesloten door kapala-ornamenten. Zoo wisselen op die purper-doeken de kleuren af, maar steeds zijn ze voornaam in doen, innig-harmonisch zonder zoet te zijn. Een paar andere doeken zijn kleiner. Breede, dofroode randen, die in de middenbaan tot smalle strepen inkrimpen en afgewisseld worden door witte, met zwart gekatte strooken.

«Dezelfde kleurschoonheid treft ons bij de vele, gebaktte lappen. Een uit de Vorstenlanden is wel de meest exquisite. Een warm geel bedekt den geheelen doek, doorstrept met schuine banen, die heel zorgvuldig met een parang klitk-patroon gefakt zijn in sogen-bruin en indigo tot zwart verdonkerd. Een gulden zonnegloed ligt over den doek, die in waarheid een tropische schoonheidsuiting is, met groote liefde verzorgd!»

Oost-Indische berichten.

Bij de vervolging van raden Pameoq, werd een berucht lid van de bende van Panglima Gami door een europeesch sergeant gevangen genomen. Een patrouille onder luitenant Buno Hesianga overviel den 16en Februari een ladang te Sialang Meranti, in het Palembangse bij welke gelegenheid vier gesneuvelde vijanden en achtien gevangenen, gedeeltelijk benedeelden van Pangeran Ratoe, gedeeltelijk uitgewekenen van de bevolking van Soemal, in zijn handen vielen.

«De Nieuw-Guinea-expeditie is thans ontbonden en zullen zij die er het leven nog afgebrakt hebben, spoedig terugkeeren. Het stoomschip „Flamingo” viel te Ambon binnen en bracht 8 zieken mede, terwijl er de vorige maand 50 sterfgevallen hadden plaats gehad. Nieuwe koelies waren er te Dobo niet meer te krijgen en de daar aanwezige koelies weigerden verder te werken, zoodat waarschijnlijk vele goederen en gereedschappen moeten achtergelaten worden. Een europeesch korporaal, die zich om vinders te vangen van het bivak had verwijderd, is na zeven dagen wachten en zoeken niet meer teruggekeerd en dus waarschijnlijk verdwaald en van honger omgekomen, schrijft men uit Ambon aan de *Mak. Ct.*»

De hoofdplaats Semarang is verdeeld in vier politie-secties: t. w.:

- 1° Sectie I. Stad.
  - 2° II. Pengapon.
  - 3° III. Bodjong.
  - 4° IV. Djomblang aan 't hoofd waarvan een schout of onderschout zal worden gesteld als sectie-chef, aan wien politieopzieners zal worden toegevoegd.
- Alle zaken op politoneel gebied binnen voorschreven secties voorgewallen, zal het publiek in de eerste plaats dienen op te geven aan de betrokken sectie-chefs, die dadelijk zullen moeten ageeren en daags daarna ten 8 uur v. m. op het rapport bij den assistent-resident van politie genoemd hoofd van de politie ten stadhuize er mede in kennis moeten stellen, tegelijk met hetgeen reeds door hen is verricht.

Ten stadhuize aan den hoofdging rechts is een «hoofd-

wacht der politie» geopend met een telefonische verbinding. Als commandant fungeert een der schouten of een politieopziener bij beurten, die van 8—2 uur ter beschikking blijft. Elke dag wordt de straatpolitie door een schout of politieopziener gecontroleerd, van hunne bevinding wordt rapport uitgebracht aan den controleur van politie.

De patrouillelieden des nachts, met intrekking van de z. g. «ronda prijaji» is in voorbereiding. Het jongste officiele nieuwsblad, de *Java Ct.* van 17 Februari, brengt wat voortgang in den vorm van een koninklijk besluit als uitvloeisel van de wet op de decentralisatie, met bepalingen betreffende de voor gewesten en gedeelten van gewesten in N. I. in te stellen raden en het beheer en de verantwoording der eigen geldmiddelen.

Het besluit bepaalt, dat de raden zullen zijn samengesteld uit europeanen of met hen gelijkgestelde personen; uit inlanders en uit een of meer vreemde Oosterlingen, waar deze laatste in eenigszins belangrijk getal op duurzame wijze zijn gevestigd. Ook niet-ambtenaren moeten zóo mogelijk in de raden zitten, maar de ambtenaren moeten de meerderheid hebben, in den regel met één stem; dat de niet-ambtenaren in verschillende aangegeven gevallen ophouden lid te zijn, als bij faillietverklaring, wangedrag enz.

Een nieuwigheid is zeker, dat de gouverneur-generaal, wanneer hij daartoe geen termen vindt, geen gevolg behoeft te geven aan de voorstellen der raden, maar onder opgave der redenen.

De gewestelijke raden worden geprepareerd door de hoofden van gewestelijk bestuur en de plaatselijke raden door de hoofden van plaatselijk bestuur.

De eerste raden worden benoemd door den gouverneur-generaal, te beginnen met de eerste periodieke afrekening zullen de leden worden gekozen. De ontbinding van raden is niet geoorloofd, evenwel kan de G.-G. den raad opheffen. De raden kunnen straf bedreigen tegen de overtreding hunner verordeningen. De vergaderingen zijn openbaar.

Verder is bij G. B. thans bepaald dat de exploitatie van pandhuizen door het gouvernement 'n eigen beheer zal worden genomen, met ingang van 1 April a. s. in de afdeling Mr. Cornelis en in de strook afscheiden van die afdeling en toegevoegd aan de afdeling stad en voorsteden van Batavia, successievelijk ook in de afdelingen Tangerang, Lebak en bij wijze van proef in Wonosobo. Voorts dat er gouvernementspakhuizen gevestigd zullen worden te Mr. Cornelis, Salemba, Tangerang, Mauk, Rangkas Betoeang, te Wonosobo en Saparoean.

Wij ontvingen de eerste twee nummers van een nieuw maandblad in Indië, «*Ons Volksbestaan*», een blad dat de belangen voorstaat van Nederlanders in Ned. Indië en de tolk is van de groep N. I. van het Algemeen Nederlandsch Verbond. Het blad wil, levende temidden van de miljoenen van inlandsche afkomst, met ons, onderdanen van dezelfde Vorstin, in zekeren zin burgers van het zelfde vaderland opkomen voor Nederlands' rechten en belangen en den standaard van ons volksbestaan hoog houden. Deze schoone roeping van de groep N. I. van het A. N. Verbond is ook de taak, die dit nieuwe blad wil vervullen.

Nu leest men weer in het *Bat. Nbl.* dat de kapitein Colijn, thans aangezegen voor de regeling van zaken in de Gajo- en Alaslanden, wanneer de overste van Daakel het bestuur over Atjeh heeft aanvaard, zal worden overgeplaatst bij het eerste depotbataljon te Buitenzorg en 'n la suite van zijn wapen gevoerd, ten einde werkzaam gesteld te worden aan de Algemeene Secretarie. Men schijnt 't nog niet geheel eens te zijn, op welke wijze 't bestaand partij getrokken kan worden van de talentvolle werkmans van dezen officier.

Naar de *Javabode* verneemt, komen de wijzigingen in de uniformen voor de officieren der landmacht 'n hoofdzaak hierop neer, ten eerste dat het afschuwelijke oranje kerkraam op de borst der blauwe uniform zal worden afgevoerd; ten tweede dat de uniformpet zal worden vervangen door een van het model, bij het Nederlandsche leger in gebruik, ten derde dat de witte, onpractische helmhoed wordt vervangen door een witte uniformpet en dat de uitrukkende diensten bij den troep een Atjeh-jas en blauwe katoenen broek gedragen mogen worden. Jammer dat ook de onsierlijke helmhoed niet komt te vervallen.

«De nieuwe belastingontwerpen (progressieve inkomstenbelasting, de belasting op honden enz.) voor Indië zijn gereed en reeds naar Holland opgezonden, weet de Delt. Ct. naar aanleiding van een draadbericht uit Batavia, te vertellen. Ook weet dit blad mede te deelen dat op Sumatra Westkust de residenten vervangen worden door assistent-residenten, het eerst zal dit het geval zijn met den resident der Padangsche benedenlanden. Het een en ander in verband met het streven naar verdere bezuinigingen.»

Zooals wij reeds in onze vorige berichten hebben medegedeeld zullen inlandsche officieren weder in het leger worden opgenomen, zij zullen worden gekozen uit den inlandschen adel. In hogere kringen is een streven merkbaar, om de inlandsche aspirant-officieren een bijzondere opleiding te geven, hen voor hun verdere loopbaan te onderwerpen aan bijzondere bepalingen, lager te zoldigen en den kapiteinsrang als baton de marche toe te stellen. Tegen deze richting waarschuwt het *Bat. Nbl.* dat geen enkele reden vindt, waarvoor men voor hen een bijzonderen toestand moet scheppen, wanneer zij voor goeden huize en voldoende zijn toegerust met geestesgaven om de officiersstudie te volgen.

«Waarom van «goeden huize» vragen wij er bij, die eisch wordt toch ook bij de benoeming van de andere officieren niet gesteld.»

Er schijnen zich op Celebes weer nieuwe verwoelingen te hebben voorgedaan. Den 21sten Februari vertrokken namelijk op last van den radja van Goa naar Sawietto, benoorden Paré Paré in praouwen van Goareezen, waaronder twee zonen en een broeder van den radja met 30 à 40 beaumontgeweren, ten einde Krasoen Alloe, den zoon van den rijksbestuurder op Goa, die in twist geraakte met Daeng Magontang van Sawietto, te staan. De resident Brugman is met 45 man der militaire colonne per stoomschip «Zwaan» daarheen gezonden, om te trachten de praouwen aan te houden en de Goareezen te arresteren. De Goareezen zouden, blijkens een telegram aan de *N. Ct.*, voornemens zijn Makassar aan te vallen. De bevolking aan de Goasche grenzen trekt naar Makassar. Het ligt voor de hand dat de Wadjoreezen zich bij Goa zullen aansluiten. De gouverneur en de militaire commandant bevinden zich te Paré Paré, waar de bevestiging wordt gebouwd.

In de afdeling Binamoe (Celebes) hebben zich 95 nieuwe cholera-gevallen voorgedaan met 95 sterfgevallen. Het is te hopen dat deze ziekte zich niet verder moge uitbreiden.

Den 15en Maart 1905 zijn, in overeenstemming met de wenschen der hoofden en der bevolking verschillende batakische landschappen onder rechtstreeksch bestuur van het gouvernement gebracht, als Parnomangan, Si Soding enz. enz., in verband waarmede is bepaald dat de afdeling Toba en Silindoeng, residentie Tapanoele, zal bestaan uit de volgende onderafdeelingen:

- a. Silindoeng, onder een ass.-resident, met standplaats Tarontoeng.
- b. Toba, onder een controleur te Baligé.
- c. Hoogvlakte van Toba, onder het bestuur van den controleur sub b.

Het speciale tarief op het suikervertuor zal weder worden toegepast. Het *Soer. Hbl.* vernemert uit goede bron-

ADVERTENTIËN.

EDUARD PELGER,
MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN.
Prinsestraat 39,
1ste huis naast de Brandweerkazerne,
's-GRAVENHAGE.

Mevrouw DE GRAAF, geb. KOOMANS
te Depok, wenscht tegen het einde
van het jaar een Bazar te houden
ten voordeele van het Tehuis voor
vrouwen te Batavia en vraagt daar-
voor onze medewerking. Ondergetee-
kende zal tot 1 Juli e. k. gaarne
ontvangen en voor de verzending
zorgen van al wat men daarvoor wil
afstaan. Vooral geen gemaakte
kleederen of wollen goed.

Mevrouw Douair. KLERCK,
geb. VAN HOGENDORP.
Alexanderstraat 11,
Den Haag.

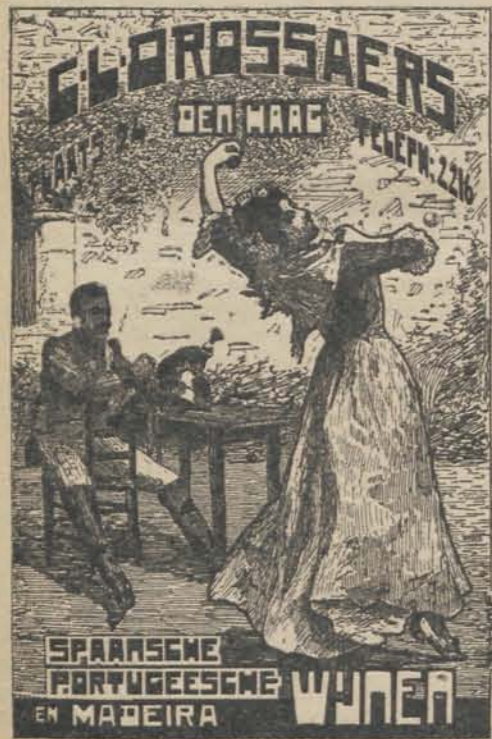
Wegens vertrek naar Indië,
ter overname aangeboden
een volledige Inboedel,
slechts 2 1/2 jaar gebruikt.
Desgewenscht ook gedeeltelijk over
te nemen. Adres: Breda, Wilhelmina-
straat 226.

PIERRE VOS,
Cuisinier, v. Galenstraat 30.
Diners in alle prijzen.

In het gezin van een gep. leeraar,
vroeger werkzaam aan Gymn. en Hoogere
Burgerschool in Nederland en in Indië,
bestaat gelegenheid tot opname van één of
twee **KOSTLEERLINGEN.** Toezicht
op en hulp bij de studie. Men meent aan-
genaam tehuis te kunnen verzekeren. Ver-
goeding f 80 per maand, f 150 voor twee
uit één gezin. Adres onder letter Q aan
het bureau van dit blad.

5 pCt. Div. 5 pCt. Div.
M. STIGTER,
Comestibles en Koloniaalwaren,
Galileistraat 58,
Telefoon No. 3197,
DEN HAAG.
**RECLAME
KOFFIE**
f 0.42 1/2 per 1/2 K.G.
5 pCt. Div. 5 pCt. Div.

OUDE en INDISCHE BRILLANTEN
worden tegen marktprijs ingekocht door
N. BLOM,
in Goud, Zilver en Edelgesteenten,
Amsterdam, N. Heerengracht 9.
Ook aan huis te ontbieden.

MADEIRA VELHO,
licht, vrij droog, matig spiritueel,
f 1.50 de fl., f 61 per anker van 48/1 fl.
SIR JOHNS BOAL,
uitnemende wijn, met heerlijk bouquet
en goudgele tint,
eveneens vrij droog en matig spiritueel,
f 2.25 de fl., f 90 per anker van 48/1 fl.
beide originele Madeira's
zijn steeds flink belegen voorhanden.

's-Gravenhaagsche
Crediet-Vereeniging en
Depositokas
Den Haag — Buitenhof 46.
Waarborgkapitaal en Reserve
f 400.000.

Directie:
Mr. I. B. VAN BERCKEL — J. L. DIETZ.
Commissiehandel in Effecten en Coupons.
Credieten tegen persoonlijk of zakelijk
onderpand. Verhuurt Safes in den brandvrijen
kelder. Plaats gelden à deposito, in chèque-
rekening, in de spaarkas.
Correspondent van de Ned. Ind. Es-
compto-Maatschappij. Betaalt hare
Wissels uit. Fourniert tegen zeer voordeelige
koersen Traités op de belangrijke plaatsen
in Ned. Indië.
Verstrekt alle gewenschte inlichtingen.
Kantoor tijd 9—3 uur.

P. ABRAHAMSON.
HOEJUWELIER.
Spuistraat 56. Veenestraat 27. Prinsestraat 34.
Telef. 40. Telef. 2515. Telef. 2823.
Juweelen, Gouden- en Zilverwerken en Horloges.
Specialiteit in Tafel- en Dessertzilver.
Atelier voor Diamantzetten en Reparatiën
aan alle voorwerpen.
Inkoop tot den hoogsten prijs.

Schoonmaak. Witten.
PLAFONDS f 1,00—1,25.
KEUKENS f 0,75—1,10.
Bij de leden van „Eigen Hulp“ van ouds bekend.
Reijser en Timmerman,
Paul Krugerlaan 501. — Den Haag.
voorheen Hobbemastraat 216.

Ter overname gevraagd
een incompleet exemplaar van de
Indo-Nederlandsche Wetgeving
van BOUDEWIJNSE en van SOEST.
Aanbiedingen met prijsopgave onder
de letters B. S. in te zenden aan het
Bureau van dit Blad.

PENSION
Koningsplein 6, 's-Gravenhage.
Gemeubileerde Apartementen te huur
met of zonder pension,
per maand, per week of per dag.

PRESERVATIFS,
bij ons 75 Cent per dozijn.
Prijscouranten van de Nieuwste Artikelen
voor Heeren en Dames gratis. „Sanitas“,
van Hogendorpstraat 5, Den Haag. Tele-
foon Interc. 1026.

REPATRIEERENDEN.
Compleete meubileeringen
in Huur.

Voor benedenhuizen van af f 15 p. md
„bovenhuizen „ „ - 25 „
Voor geheele woningen na overeenkomst.

INLICHTINGEN OMTRENT WONINGEN etc.
OP AANVRAAG.
Meubelfabriek en Magazijnen
v/h CORSMIT BROSSOIS & Co.
WAGENSTRAAT 18. — DEN HAAG.
SPECIAAL ADRES
VOOR COMPLETE MEUBLEERING.

den Haag
Pension Koninginnegracht 47
geopend geheele jaar.
H. W. G. ROOSEBOOM.
Nice
Pension Hollandaise
VILLA NINE.
Avenue Auber
geopend NOVEMBER—JUNI.
H. W. G. ROOSEBOOM—H. E. van Blommestein.

H. HOLLENKAMP en Co.
Vijzelstraat, hoek Keizersgracht, Amsterdam.
Telefoonnummer 1118.

SPECIAAL ADRES voor de Levering van
OOST- EN WEST-INDISCHE UNIFORMEN.
alsmede Civiele en Militaire Uitrustingen.
Het Bureau van Oost en West, Laan van Meerdervoort 195, is op
aanvraag, volgaarne bereid de gewenschte inlichtingen te geven omtrent de
levering der goederen door bovenstaande Firma.

Polikliniek
voor Ziekten der Urinewegen
en Geslachts Organen.
Dr. B. SWAAB Arts,
Kloveniersburgwal 41, Amsterdam.

PORTRETTE
in olievlief en pastel naar het leven en van
overledenen naar photographie, door
Mej. Clasina Neuman,
Verl. Sneekade 136. — Den Haag.
Kinderen behoeven niet stil te zitten.

Een gem. benedenhuis
van Brakelstraat 74 te huur,
direct te aanvaarden voor matigen
prijs.
Adres van Brakelstraat 68.

Pension SNEL.
PRINS HENDRIKSTRAAT 8,
Gemeubileerde apartementen TE HUUR
met of zonder pension.

Het Indisch-Nederlandsch Kantoor,
Conradkade 60, 's-Gravenhage,
bij de Laan v. Meerdervoort.
Effecten — Prolongatie —
Hypotheeken — Assurantiën
(alle branches) — Spaar- en
Depositobank — Koopt Java-
Bankbiljetten — Bezorgt
passage per mailbooten naar
Indië, Amerika, Z.-Afrika
en O.-Azië. Volledige inlich-
tingen kosteloos.

„Arnhem“ Levensverzekering-Maatschappij
„ARNHEM“.
Directie: Th. LIEFRINCK, P. A. BOONE.
Generaal-Inspecteur: C. A. VAN DER HUUCHT, te 's-Gravenhage.
Inspecteurs: H. N. STAKMAN te 's-Gravenhage; G. O. A. VUNDERINK te Groningen;
H. VEDER te Arnhem; J. P. PUNT te Breda.
Bijkantoor te Batavia, Directeur J. WILDEMAN.

Lambert Waterreus,
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 1447.
Directe import van indische ingrediënten
voor de Rijsttafel.
Kwee assem - Krandjie - Goelalie - Manissan assem
Samballans - Versche Ketella - Boemboe's.

MEIJROOS & KALSHOVEN, ARNHEM Koningsplein 9.
Export van Piano's, Harmoniums, Muziek-, Blaas- en Strijkinstrumenten.
Gramophones, enz. naar Oost- en West-Indië.
Speciaal voor de tropen aanbevolen:
Piano's en Vleugels uit de fabriek van JOHN. BRINSMEAD & SONS, LONDON! Garantie 5 jaar.
Catalogus franco op aanvraag.

De Firma TER MARSCH & Co.
Hofleveranciers te ROTTERDAM
levert, onder nevensstaand Fabrieksmerk, uitsluitend
prima kwaliteit
Vleeschwaren, Soepen, Sausen, Hammen,
ENZ. ENZ.
Vraagt uitgebreide Prijscurant voor Export of Binneland.

Modes.
C. SAAN, Zoutmanstraat 5.
MAGAZIJN VAN
gegarneerde Dames- en Kinderhoeden, Voiles, Linten en Bloemen.

Heropend
WOENSDAG 1 MAART 1905, 's avonds 7 uur het
DAMES-MODE-MAGAZIJN
P. J. SPIT,

17 PLEIN 17,
's-Gravenhage.

Expositie van een groote collectie Parijzer MODELHOEDEN en
verdere NOUVEAUTÉS.

FRANS ERNST & Co

Grootste en Oudste Sportfirma te 's-Gravenhage.
Buitenhof 1, Frederikstraat 80, Casuariestraat 2a,
Tel. 1605. (OPENING 1 MEI a. s.) Tel. 263.
zijn sinds 1 Januari 1905

HUMBER-Agenten.

Bij HEN ALLEEN zijn de 1905-modellen verkrijgbaar.

„HUMBER“ Rijwielen f 100.—, f 150.—, f 200.—.
„FE“ Rijwielen f 85.—, f 100.—, f 115.—.
„SIMPLEX“ Rijwielen f 80.—, f 95.—, f 135.—, f 155.—.
„MINERVA“ en „SIMPLEX“ Motorrijwielen.

AUTOMOBIELEN
Minervette, Bayard-Clement, Panhard & Levassor.

geworden zijn; zij hebben, tot schade van 'lichaam en ziel', niet genoeg ruimte meer in de woning, waarin zij geboren werden, en verlangen onstuimig naar betere huisvesting, om alle ledematen behoorlijk uit te strekken en in al hun schoonheid ten toon te kunnen spreiden.

De waarheid tusschen de beide uitersten: ethnografische musea zijn niet anders dan zuiver wetenschappelijke instellingen of zij moeten alleen dienen tot onderrichting van het publiek — ligt in het midden.

De bespreking der vraag: hoe de ethnografische musea deze taak zullen hebben op te vatten, denk ik later elders te kunnen geven. Het is echter een uitgemaakte zaak, dat met het oog op de boven omschreven achtergrond der ethnografische musea, wat betreft duidelijkheid van de taak, en daardoor populariteit, — er op de museum-directies en op de regeringen onafwijkbare plichten rusten: op de eenen, — die, naar zij willen aanlemen, daartoe niet op bevelen van hooger hand zullen wachten, — de plicht om, met inspanning van alle krachten, het verzuimde in te halen; en op de laatsten, — indien wij mogen hopen, dat zij een goed begrip hebben van de groote waarde en van de gewichtige taak dezer musea — de plicht, om de directies bij de vervulling harer taak zoveel mogelijk te steunen, door haar de middelen, die zij er voor noodig achten, te verschaffen.

Dit pleidooi van Dr. Richter dat geschreven werd naar aanleiding van een museum-kwestie te Dresden, herinnerde ons dadelijk aan des heeren G. P. Rouffaer's Gids-artikel van vorigen jaar: 'Nieuwe wegen voor Indische Volkskunde', dat, toen deze kwestie ten onzent reeds brandend was, ook in dit blad besproken werd.

Landbouwtoestanden in Achter-Indië, beschouwd in verband met Midden-Java.

Toen wij Dinsdagavond 28 Maart naar de vergadering van het 'Indisch Genootschap' gingen, waar de heer Homan v. d. Heide spreken zou, dachten wij een vervolg te zullen hooren op diens rede in de vergadering der Ned. Afd. van de Indische Mij. van Nijverheid en Landbouw, in dien zin nl., dat ook nu weer zou worden gewezen op het voornaamste belang: om ten spoedigste het irrigatiestelsel op Java tot volkomenheid te brengen, maar wij hadden ons vergist, in vaker was het, dat Mr. van Deventer verhinderd was de vergadering bij te wonen, want hij had anders de bevestiging kunnen hooren van de vele andere zaken, die tot verbetering in den economischen toestand van Java kunnen leiden, niet over het landbouw en ze zelfs, als het te pas komt, met warme kleuren kan schilderen, de irrigatie op den achtergrond latende. Dinsdagavond zelfs te veel op den achtergrond, naar onze mening.

Waar wij echter den heer H. v. H. eene beurt geven, met sympathie vermeld, dat de voorzitter Mr. G. Pierson een woord van herinnering woude aan den onlangs overleden heer G. H. van Soest, den laatst wees de heer P. op den grooten eenvoud, die met werkzaamheid en de toewijding van den overledene waren gegaan, en besloot met den lof, dat, wanneer men den laatsten tijd in Nederland meer voor Indië is gaan werken en daarvoor dank wil brengen aan hen, die in het verledene meewerkten om daartoe den stoot te geven, van Soest zeker niet vergeten mag worden.

Op twee kenmerkende feiten werd daarbij de aandacht gevestigd: de afschaffing van de slaafsche oostersche hormat en het opheffen van alle heerediensten.

Het eerste was een kloek besluit van den nog jeugdigen Koning; hij had al zijne Rijksgrouten en voornaamste dienaren doen bij elkander roepen en toen deze neergedoken en, knipend naderende, rondom hem verzameld waren, gaf hij op eens het bevel, dat zij allen zouden opstaan, daarna zijn wil te kennen gevend, dat voortaan en ieder in zijn rijk, zoowel in den omgang onderling als tegenover den Vorst, alle menschvernederende beleefdheidsvormen zou nalaten.

Wijzende op de groote economische verbetering die in de afschaffing van alle heerediensten was gelegen, en willende aantoonen, hoezeer ook de inlander het drukkende der heerediensten voelde, haalde spreker aan, wat een Engelsch schrijver uit den mond der toen nog niet vrije Siamcezen had opgeteekend: Bij het volk luidde de traditie, dat ook de open best spreken konden, maar dat zij zoo wijs waren dit in tegenwoordigheid van den mensch na te laten, omdat ook hun andere heerediensten zouden worden opgelegd.

De Siamces is, even als de Javaan, nagenoeg uitsluitend landbouwer en rijst is in Siam bijna 't eenige dat geplant wordt. Groot is echter 't verschil tusschen den landbouwer ginder en dien op Java; terwijl deze slechts 1/4 tot 2 bouw rijstveld heeft, bedraagt dit voor den Siamces 5 bouw en soms meer. Daarvan is nu voor den Javaan het gevolg: dat zijn veld hem niet genoeg oplevert voor de betaling zijner belasting en 't behoortig onderhoud van zijn gezin, zoodat hij bijwerk moet zoeken en dan met minder betaling tevreden, de markt der werkloonen drukt.

Wat is hieraan te doen? Bij gronden in communaal bezit, vermindering van het getal gogols, vergrooting dus van ieders aandeel in de te verdeelen rijstvelden. Wel zal daaruit voortvloeien, dat terwijl de conditie der gezeten boeren verbeterd, het getal der dagloonen groter wordt, doch dit bezwaar is gering, als de concurrentie der hongerige, half-gevoede dwerg-landbouwers verval, want er zal arbeid genoeg zijn voor de dagloonen, die de geschikte stof zullen leveren voor handwerklieden, voor den kleinhandel, voor den fabrieksarbeid enz.

Moeilijker is het de verbetering in te voeren, waar individueel bezit der rijstvelden bestaat. Hier zullen in de eerste plaats speciale voorschriften moeten worden gemaakt om versnippering van den landeigendom door erfrecht te voorkomen. Als domein-eigenaar van den grond is dit voor de Regeering niet te bezwaarlijk.

(Wordt vervolgd.)

RECLAMES.

Abonnement geldig in BERLITZ SCHOOL meer dan 170 steden ALLEEN Noordeinde 119 a Gewaarschuwd wordt tegen arglistige nabootsing. ALLE MODERNE TALEN Onderwijs Vertalingen

Kunstsalon W. H. Idzerda 31 Laan van Meerdervoort 31 DEN HAAG Tentoonstelling Fotografieën dagelijks geopend van 10 - 4 uur Portretten uitsluitend uitgevoerd in o-verand-rijken kool- en gomdruk

INGEZONDEN.

Acclimatisatie van Europeanen in Oost-Indië. Zeer geachte heer Habbema. 'Du choc des opinions jaillit la vérité.' Overtuigd zijnde, dat de Europeanen in de tropen kunnen aarden en zich voortplanten, mits zij zekere hygiënische wetten in 't oog houden, vermeen ik op uwe polemic met een enkel woord te moeten antwoorden.

De eerste vraag: hoeveel Europeanen er in Indië oud worden? weet ik evenmin als u te beantwoorden. Waarschijnlijk minder, dan onder ongeveer dezelfde omstandigheden levende Europeanen in Europa. Maar — ik heb mij daarvoor niet uitgelaten, want voor mijn doel is 't voldoende, dat, wat ook door u moge worden beweerd, de Europeanen in Indië oud kunnen worden.

Hetzelfde is het geval met de waarneming, dat de Europeanen in de tropen gelijken, zoowel geestelijken als lichamelijken arbeid, kunnen verrichten als in ons klimaat. Ook moet ik constateeren, dat de 3e conclusie, omtrent de sterfte onder de kinderen in de tropen, door u niet ontkend wordt. Het spreekt van zelf, dat voor de groote sterfte onder de kinderen in Europa velerlei oorzaken te noemen zijn; maar, dat in Indië het sterftecijfer zooveel kleiner is, kan men zeker wijten aan het bestaan van invloeden, gunstig voor de algemeene gezondheid. Dat ik dit feit als bewijsgrond aanvoer, vindt u niet verantwoord, doch laat uwe motivering hiervan achterwege.

In 1902 waren 80% der in Indië aanwezige Europeanen, zooals u mededeelt, niet in Europa geboren. Maar hoeveel van deze 60923 'Staatsblad-Europeanen' waren volbloed Europeanen?

Ik gebruik met opzet, geachte heer H., u eigen woord 'Staatsblad-Europeanen', omdat u met dit éne woord uwe opvatting en zienswijze omtrent de 'Indischen' getekend of beter gezegd, verraden heeft. Dit woord is een geheel program; het is het program van de verwaande en pedante Europeanen in de koloniën, die den rassenhaat tusschen de Europeanen en de halfcast voeden, kweken, en niet laten uitsterven. De heer d. F. . . . liep eens door een sawah-velde, met een koeli achter zich; het begon te regenen; de koeli nam een pisangloch; op zijn hoofd tegen den zwaren tropenregen te beschermen; de heer d. F. deed dit niet, maar — gaf dezen brutalen(?) inlander een 'klap om de ooren', omdat deze zoo iets durfde te doen, terwijl hij, de European, de toewan, zijn baas, door en door nat werd!

Dit was een der Europeanen, die al het 'Indische' afkreuen en veroordeelen, en hunne minachting voor de

'Staatsblad-Europeanen' bij elke gelegenheid met de scherpsste woorden te kennen geven.

Heeft u, geachte heer Habbema, ooit het moreele peil van de Europeanen en de halfcast vergeleken? Heeft u ooit de geestelijke en de lichamelijke kracht beider rassen gewogen en gemeten? Een groot gedeelte der halfcast weet misschien minder te vertellen van Shakespeare, Victor Hugo en Schiller, omdat het onderwijs, door bekende oorzaken, in Indië nog niet zoo algemeen en voor ieder toegankelijk is, als in Holland (ik zeg niet in Europa; u zult b. v. 'de Indischen' niet op denzelfden, geringen trap van beschaving willen plaatsen, als het grootste gedeelte der Russen of Bulgaren, enz.)

Maar, ik vraag u in gemoede: durft u beweren, dat deze éne factor der europeesche beschaving, het van buiten weten van allerlei moderne en antieke klassieke schrijvers, eenigen waarborg geeft voor echte beschaving en voor een onbetwist moreel leven? Kunt u mij een ander verschil tusschen beide rassen aanwijzen, dan het zooveel genoemde gemis aan schoolwijsheid?

Houdt u mij deze kleine afdwaling van het onderwerp uwer polemic ten goede, maar 'wovon das Herz voll ist, geht der Mund über.'

Dus, revenons à nos moutons: Van 75833 Europeanen in N. I. zijn 60923 of 80% niet in Europa geboren Europeanen of kleurlingen; ik wil veronderstellen, maar geenszins beweren, dat ook in 't Indische leger deze verhouding onder de Europeanen bestaat, (het is algemeen bekend, dat de kleurlingen niet graag in het leger dienen.)

Evenwel hebben deze europeesche en half-europeesche soldaten een grooter weerstandsvermogen tegen de tropenziekten en tropenkwalen, dan de zuiver inlandse soldaten. Hoe lang is het b. v. geleden, dat bij groote uitzondering een European door de beri beri aangetast werd? Is dit misschien 'een subjectieve meening koesteren, gegrond op waarnemingen bij een gering aantal individuen'?

Ik heb nooit beweerd, dat het sterftecijfer in het Indische leger even gunstig is, als in het Hollandsche, wat immers onmogelijk zoude zijn; maar is het waarheid of is het fantasie, dat de sterfte in het Indische leger belangrijker minder geworden is? Het zoude een dwaas werk zijn, beide legers met elkaar te vergelijken, terwijl het ene leger sedert 70 jaren in vredesgarnizoen ligt en het andere bijna doorlopend grotere of kleinere expedities moet maken.

U bestrijdt overbodig de bewering, dat de Europeanen in de tropen kunnen aarden en zich voortplanten, omdat er tot nog toe in O. I. geen proeven met eene geregelde volkplanting van Europeanen waren genomen.

Deze alinea en de daaropvolgende gevolgtrekkingen moet ik onbesproken laten, omdat ik geheel iets anders gezegd heb.

Dikwijls wordt beweerd, dat eene acclimatisatie der Europeanen in de tropen onmogelijk is, omdat 'de Europeanen, zonder vermenging met indisch bloed, in het derde geslacht zoude uitsterven.'

Twee geslachten omvatten 60 jaren; 61 jaren geleden gingen 200 weinig europeesche dames naar Indië, dat uit zulk een klein getal onmogelijk een gevolgtrekking kan geoorloofd zijn. Ik heb dus met recht moeten betwijfelen, dat de geschiedenis of de ondervinding het bewijs heeft geleverd, dat de Europeanen in de tropen niet zouden kunnen aarden, noch zich voortplanten.

Ik weet niet, of ik door het bovenstaande u eene andere opinie over ons onderwerp heb doen koesteren; maar ik vermaan uwe tegenwerping te hebben ontzenuwd; met uw opstel bevestig ik eerder mijne overtuiging, dan dat u die afbreukt. Het tropenklimaat heeft zijne gevaren, maar welk klimaat heeft ze niet?

De tropenhygiëne heeft reeds zeer veel succes gehad in den strijd tegen deze gevaren. Tot nu toe heeft de acclimatisatie der Europeanen op de eilanden van den Indischen Archipel slechts in zeer beperkte mate plaats gehad.

Eene algemeene acclimatisatie is mogelijk, mits allen de wetten der tropenhygiëne volgen. De europeesche beschaving gaat ook in Indië vooruit, dus zal de european ook in de tropen steeds beter kunnen aarden en tevens op den duur zich voortplanten.

Karlsbad 25 III. 1905. Hoogachtend, Dr. H. BREITENSTEIN.

Boekbespreking.

In hartelijken dank ontvingen wij dezer dagen van den schrijver, Dr. J. Groneman te Jogja, door welwillende tussenkomst van Dr. J. D. E. Schmelz, directeur van 's rijks ethnografisch museum, een afdruk uit het 'Internationales Archiv für Ethnographie', Bd. XVII, 1904, bevattende zijn artikel: 'Het Njirami of de jaarlijkse reiniging van de erfwapen en andere poesaka's in Midden-Java', dat zeker met genoegen gelezen zal worden door een ieder, die belang stelt in de aloude, meestal zeer fijn gevoelde volksgebruiken, welke in die streken nog als heilig bewaard zijn gebleven, en hier natuurgeloude, tot in de kleinste bijzonderheden, door een ooggetuige met groote liefde zijn beschreven. Gaarne staan wij het interessante stuk voor eenigen tijd af aan de leestafel in Laan van Meerdervoort 195, den Haag, ten bate onzer leden, die er kennis mede wenschen te maken.

Door de uitgevers J. Noordring en Zoon te Gorinchem, werd ons ter aankondiging toegezonden, een exemplaar van het handige kookboek: 'De Hollandsche Tafel in Indië', door N. van Berkum, directrice van de Industrie- en Huishoudschool te Dordrecht, dat vroeger reeds door ons werd besproken, doch thans zijn tweeden druk beleefd, wel een bewijs dus, dat het aan een gevoelde behoefte voldoet. De schrijfster zegt zelf reeds in haar voorbericht:

'Wetend, hoe dikwijls men in Indië voor feiten komt te staan, waarmede geen enkel der bestaande kookboeken rekening gehouden heeft, mende ik geen onnut werk te verrichten met de resultaten van ervaring, praktische oefening en studie in druk te doen verschijnen.

Bij het samenstellen van dit boek is in de eerste plaats gedacht aan de jonge vrouwen, die pas uit Europa komen. Verder ook aan oud-oudervrouwzessen e. a., die vóór haar huwelijks niet in de gelegenheid waren, de noodige kookkennis op te doen. Toch beschouwe men dit boek niet als een leerboek; 't is meer eene handleiding. Goed en smakelijk koken leert men óf door langdurige oefening, óf door het nemen van kooklessen. In beide gevallen echter zijn vertrouwde recepten onontbeerlijke hulpmiddelen.

Op enkele veranderingen na is de Tweede Druk vrij wel gelijk aan de vorige uitgaf. Hier en daar zijn er nieuwe recepten bijgevoegd en sommige hoofdstukken zijn omgewerkt en uitgebreid.

De prijs van f 1.25 voor een genaaid, en f 1.60 voor een gebonden, duidelijk gedrukte en geïllustreerde, praktische handeling zal zeker niemand, die haar noodig heeft, afschrikken.

Bij H. G. van Alphen te Haarlem, verschenen onlangs in boekvorm, voor den prijs van f 1.25, onder den titel: 'Bijdragen tot de kennis van de oeconomische en sociale toestanden in Nederlandsch Indië', een aantal artikelen van den heer W. H. Bogaardt, welke

vroeger door hem, als redacteur van De Java-Post, in dit blad waren geschreven.

Op den, meerendeels zeer lezenswaardigen inhoud zullen wij later nog wel eens gelegenheid hebben hier en daar in het bijzonder de aandacht onzer lezers te vestigen. Dat wij het daarmee echter niet altijd in alle opzichten eens zijn, kan reeds dadelijk blijken uit het voorwoord van den schrijver, waar deze zegt:

'Het dient te worden erkend, dat in Nederland de belangstelling voor de Overzeesche Bezittingen, voor het schoone Insulinde vooral, meer en meer toeneemt. Zoowel in, als buiten de Staten-Generaal, worden machtige woordvoorders gevonden, bereid om de goede zaak van Indië te bepleiten. In tijd- en vluchtschriften, in vak- en nieuwsbladen zijn mannen van talent aan het woord, die met geestdrift opkomen voor den bloei onzer Koloniën en voor de materiele belangen der inheemische bevolking.

Hoe jammer echter, dat hunne overigens verdienstelijke voorlichtingen en beschouwingen, welke ten doel hebben het Nederlandsche volk den weg te wijzen in het koloniale labyrint, van groote eenzijdigheid blijken geven, door te weinig rekening te houden met de christelijke beginselen van godsdienst- en zedenleer.

Op goed gemotiveerden aandrang van bevoegde zijde heb ik er toe besloten enkele mijner artikelen uit 'de Java-Post' in dezen bundel afzonderlijk uit te geven, ten einde tegenover de meer eenzijdige beschouwingen der vrijzinnige pers, ook de christelijke te stellen en bij de Katholieken in Nederland meer belangstelling op te wekken voor de toestanden in Nederlandsch-Indië.

Wellicht komt dit het waarachtig belang onzer Koloniën eenigermate ten goede.'

Hoewel wij zonden meenen, dat juist zij, die niet alleen met de christelijke, maar met alle verschillende beginselen van godsdienst- en zeden-leer rekening houden, de minst eenzijdige beschouwingen zullen geven, gaan wij in zijn laatste wensch natuurlijk volkomen met hem mede.

Correspondentie.

Het jaarverslag der Afdeling Nijmegen kunnen wij eerst in het volgende nummer plaatsen.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap. Dl. 7. (1904), afl. 6.

Verslag van een dienstreis van den Ass. Res. van Loeboe Sikaping. A. Ballot, naar de landschappen Moeara Sangoel Lolo VI Kota Kampar en Mapat Toenggoel (Silajang, Loeboe Gedang en Moeara Tahis). (Met een kaart). — De verzameling godenbeelden, gevonden in het gehucht Gémoeoeh, bij Wanasaen, en naar aanleiding daarvan iets over Harihara en de geschiedenis van het uiterlijk van Garuda op Java, door Dr. J. Brandes (met elf platen).

De Indische Mercuur 28 Maart 1905, No. 13.

Nederlandsche Afdeling der N. I. Maatsch. van Nijv. en Landb. Vergadering van 17 Maart 1905. Voordracht van den heer J. Homan van der Heide: Egypte, een voorbeeld voor Java. — Uitvoerrecht op Copra (adres aan Z.E. den Min. v. Koloniën van vorengenoemde afdeling). — Vergiftigde boonen. Krakentoonstelling. — Java-mais. — Bataviaasche Landbouwvereniging. — Kiekxia Elastica Preuss; een Afrikaansche caoutchouboom. — Verslagen van Maatschappijen enz.

Weekblad voor Indië, No. 44.

Een toneelspelers-kwartet (met foto). — Vijf geslachten in Indië (met foto's). — Een tochtje naar Java's vermaarde druipsteengrot (met plaat), door J. Th. Petrus. — Op de voorgalerij (Brieven uit Batavia), door Jan Kwispel. — Een kiekje van het Indisch Nederlandsch omstreeks 1870, door F. P. H. Priek van Wely. — Mailreisschets. Indisch Militair Tijdschrift, 1905, No. 2.

Bewapening van de Ned-Indische Infanterie, door E. P. M. (slot). — Scheiding van Intendance en Comptabiliteit, door Criticus. — Uiteenneembare veldbakoven, door J. H. van de Water. — Enkele tactische wenken voor het optreden in de Boven Doesen, geput uit de veldtocht der Franschen in Menabe (Madagascar) 1897—1900, door Glanor. — Gymnastiek en schermen in het leger, door Tinus. — Torpedo-aanvallen. — Een Röntgenapparaat voor oorlogsgebruik, door E. A. A. van Heekeren. — Enz.

Orgaan der Vereeniging ter beoefening van de Krijgsweenschap 1904—1905, Afl. 7. De strategie in Nederlandsch-Indië, door R. G. Doorman.

Lijst van aangekomen en vertrokken passagiers uit en naar O.-Indië.

ss. 'Koning Willem II'. Vertrokken van Batavia 2 Maart en aangekomen te Genua den 25 Maart 1905.

Te Genua hebben zich ontscheept: J. H. L. J. Baron Sweets de Landas Wyborgh, J. Bosma en echtg., G. Dunbar, J. J. Hupseher, D. Jewinek echtg. en kind., Jhr. W. E. van der Does de Bije, A. J. G. van de Upwich echtg. en 2 kind., H. van den Hengel echtg. en kind., G. M. Th. Jensen, H. F. Damsté, J. W. te Kolsté echtg. en dochter, A. G. Ribbink echtg. en 2 kind., J. F. Jansen, Mej. J. H. L. Op de Raey, Pop de Lacy, Jhr. J. van der Does de Bye, Mevrouw S. E. Plate, Hencke en kind, Mevr. R. W. Boissevain 3 kind. en Mej. M. Siegers, A. E. J. Byss, J. J. P. Kohl, Dr. H. Bervoets en echtg., Mevr. M. Huber, Bleckenau en kind., A. en J. Zimmerbentel, J. van Houtstede, A. van Bremen, H. Gerlach echtg. en 3 kind., J. J. Mijzen.

van Singapore: Gen. M. Petitpierre, C. Kramers, D. Wit echtg. en kind., B. Bernhard.

van Port-Said: W. Pritze.

Te Amsterdam zullen zich ontscheppen: F. J. Stam, Mevr. A. Langlois van den Berg—de Val, Jongheer J. van der Steeg, W. J. Z. Roos, G. W. A. Anthoijz echtg. en 3 kind., G. Meijer echtg. en 2 kind., F. R. L. Oehmke, P. Koning, benevens H. M. Troepen en scheepelingen.

van Sabang: J. de Jongh.

van Port-Said: W. Palte.

ss. 'Prins Hendrik' vertrokken van Amsterdam naar Batavia 25 Maart 1905.

Te Amsterdam scheepten zich in: W. A. J. Ni-uwenhuizen en echtg., G. J. C. Verhoeven en echtg., R. Th. Schmiedeman, B. J. Labbé, J. H. Kiffe, J. C. Herbschle, Mej. J. van der Veen, H. H. Becker, Ch. J. Desmer, J. J. van der Weijde, K. J. Beijnaerts, P. C. de Wilde, P. Le Roy, F. W. E. Hess, benevens een detachement supplétie-troepen.

Te Southampton zal zich inschepen: William Smart.

Te Genua zullen zich inschepen: H. F. Kouwenberg, S. C. van Musschenbroek, F. B. Felling, J. C. van der Meer Mohr, H. J. Flothuis en echtg., J. A. van der Linde en echtg., J. J. van Huffel, A. A. Streiff en echtg., Th. Hillen en echtg., M. A. MacLaine Pont echtg. en 2 kind., Mevr. A. A. Blokzeijl—Peltzer en 2 kind., A. C. A. Eschauer en echtg., J. G. Tjassens Keiser, J. van Meeuwen, J. Posthumus. Naar Sabang: Mevr. A. Morbeck—Bantz.

